
Fundació "la Caixa"

José Roca qüestiona les nocions d'autoritat i objectivitat científiques a la Sala Montcada de la Fundació "la Caixa"

Botànica política

Usos de la ciència, usos de la història

Botànica i conflicte; mirada científica i agenda política; sistemes de classificació i d'exclusió; taxonomia botànica i explotació de recursos naturals. La vigència d'aquests conceptes, que han anat plegats d'ençà de la conquesta i la colonització del Nou Món, no ha caducat amb els processos d'independència'. És més: l'autoritat de la ciència per validar estratègies polítiques és invocada avui per les noves formes de colonialisme i s'ha traslladat al terreny legal, emparant els interessos del capitalisme transnacional. Sota el títol *Botànica política. Usos de la ciència, usos de la història*, el comissari colombià José Roca qüestiona a la Sala Montcada de la Fundació "la Caixa" les nocions d'objectivitat i autoritat científiques a partir de l'obra videogràfica de dos artistes profundament crítics i reflexius: l'espanyol Juan Luis Moraza i el colombià José Alejandro Restrepo. Moraza analitza documents contemporanis en els quals la ciència apareix com a suport supraètic al servei d'una operació de caràcter comercial: la incorporació dels cultius transgènics a Amèrica Llatina a partir de llavors produïdes per les grans companyies nord-americanes i europees. Per la seva banda, Restrepo du a terme un treball de 'desarxivística' (invers a una catalogació que relega el fet històric a l'espai ja transitat i superat de l'arxiu), establint genealogies per a l'estat de les coses i assenyalant-ne les causes.

L'exposició *Botànica política. Usos de la ciència, usos de la història*, comissariada per José Roca, es podrà visitar a la Sala Montcada de la Fundació "la Caixa" (Montcada, 14), del 5 de març al 9 de maig de 2004.

L'obra que Juan Luis Moraza presenta a la Sala Montcada de la Fundació "la Caixa" es compon del pseudodocumental *Arqueología del infierno*, així com de peces escultòriques i documents reals i ficticis exposats en una vitrina 'científica'. Aquesta vitrina estableix un vincle museogràfic amb la proposta de José Alejandro Restrepo, que consisteix en la videoinstal·lació *Impresionismo psicotrópico*. Així mateix, els dos artistes participaran, juntament amb l'historiador Mauricio Nieto, en una jornada de debat que tindrà lloc el dissabte 6 de març (a partir de les 11 h) a la Sala Montcada de la Fundació "la Caixa".

Per a la Sala Montcada de la Fundació "la Caixa", Moraza ha dut a terme una recerca en les bases de dades dels defensors i dels detractors de la implantació de cultius transgènics a Amèrica Llatina, així com en arxius videogràfics i de premsa relacionats amb el tema. La principal preocupació de l'artista és el relat científic lligat al desenvolupament genètic i la manera com la divulgació s'imposa de forma triomfalista al servei de l'explotació, més que del coneixement.

En la videoinstal·lació *Impresionismo psicotrópico*, de Restrepo, apareix un gran camp verd amb taques verdes. Les imatges de vídeo, preses de la televisió colombiana, mostren una plantació de roselles destinada a la producció d'opi i heroïna per al consum internacional. L'ambient bucòlic desapareix de forma violenta amb la sobtada aparició d'un avió que fumiga el que, de fet, són cultius il·lícits. Les projeccions en angles forçats a les parets, al sostre i al terra de la videoinstal·lació dificulten l'aprehensió visual de la imatge i alteren subtilment la percepció de l'espai, en clara referència a les alteracions de consciència que propicien les drogues psicotròpiques. El cultiu de la rosella (una espècie no autòctona i desconeguda a Colòmbia fins fa poc com a matèria bàsica per a la producció de drogues) respon a qüestions econòmiques contradictòries i occidentals: la demanda del mercat nord-americà i europeu; la seva eradicació davant les imposicions de la política antidrogues dels Estats Units, i les pressions de les empreses fabricants (que són, en molts casos, les mateixes que produeixen les llavors transgèniques).

Si en el segle XVIII l'empresa científica va classificar la natura per facilitar l'explotació en benefici de l'imperi, la ciència contemporània utilitza una estratègia inversa: produeix la natura que més s'adequa als interessos econòmics de l'"imperi" i la imposa als qui decideixen les polítiques que s'han d'aplicar en els països 'en desenvolupament'. L'agricultura industrialitzada i els organismes modificats genèticament (protegits per patents que impliquen no només el pagament de

regalies a l'empresa productora per part de l'agricultor, sinó la dependència del mateix tipus de llavors) estableixen una nova forma de subordinació a un ens estranger, no solament política, sinó científica i tecnològica. Referint-se a la Reial Expedició Botànica, l'historiador Mauricio Nieto afirmava: "La història natural és un mitjà per construir una natura domèstica i una humanitat colonitzada." La domesticació de la natura a través de l'enginyeria genètica al servei del capital privat perfecciona l'equació fins a nivells insospitats.

JOSÉ ROCA - Barranquilla, Colòmbia, 1962. Viu i treballa a Bogotà

És cap d'Exposicions Temporals i Museologia de la Biblioteca Luis Ángel Arango (Bogotà). Va fer el Programa d'Estudis Independents del Whitney Museum (Nova York). El 2002 va guanyar la Whitney Lauder Curatorial Fellowship de l'ICA de la Universitat de Pennsilvània (Filadèlfia). Entre els seus projectes recents destaquen *Carlos Garaicoa: la ruina; la utopía* (Bronx Museum, Nova York); *Define "Context"* (APEX art CP, Nova York); *TransHistorias: mito y memoria en la obra de José Alejandro Restrepo* (Biblioteca Luis Ángel Arango, Bogotà), i *Traces of Friday: art, tourism, displacement* (ICA, Filadèlfia). Forma part del grup de comissaris de la Triennial Poligràfica de San Juan, Puerto Rico, 2004. Publica a Internet *Columna de arena*, un espai quinzenal de crítica sobre art i cultura contemporània.

JOSÉ ALEJANDRO RESTREPO - Colòmbia, 1959, viu i treballa a Bogotà

Va estudiar Belles Arts a la Universitat Nacional (Bogotà), i de 1982 a 1985 a l'École des Beaux Arts (París). Restrepo és considerat un dels pioners del videoart a Colòmbia. Exposa regularment a Europa, Amèrica Llatina i als Estats Units. Entre les seves exposicions individuals destaquen: *TransHistorias: mito y memoria en la obra de José Alejandro Restrepo* (Biblioteca Luis Ángel Arango, Bogotà, 2001); *Anaconda* (Aphone/l'Usine, Ginebra, 1992), i *Grabar* (Museo de Arte Moderno de Bogotà, 1986). Ha participat en nombroses exposicions col·lectives internacionals i ha rebut múltiples guardons, com el Primer Premi en la Biennial d'Art del Museo de Arte Moderno de Bogotà (1995).

JUAN LUIS MORAZA - Vitòria, Espanya, 1960, viu i treballa a Madrid

Doctorat en Belles Arts per la Universitat del País Basc, és professor titular d'Escultura a la Universitat de Vigo. Des de 1980 realitza exposicions individuals i participa en mostres col·lectives. Entre les exposicions individuals es poden destacar *PLATA* (Casa de América, Madrid, 2003); *INTERPASIVIDAD* (Koldo Mitxelena, Sant Sebastià, 1999); *ANESTÉTICAS. Algologos* (Centro Andaluz Arte Moderno, Sevilla, 1998); *Éxtasis, estatus, estatua* (Museo Pablo Gargallo, Saragossa, 1995), *Ornamento y ley* (Sala América, Vitòria, 1994). Ha publicat els llibres *Ma(non É)DONNA. Imágenes de creación, procreación y anticoncepción* (1993) i *Seis sexos de la diferencia* (1990). Coordina la secció d'humor i passatemps de la revista *Acción paralela*.

Botànica política

Del 5 de març al 9 de maig de 2004

Sala Montcada de la Fundació “la Caixa”

Montcada, 14
08003 Barcelona

Informació

www.fundacio.lacaixa.es/salamontcada
Tel.: 902 22 30 40

Horari:

De dimarts a dissabte, d'11 a 15 h i de 16 a 20 h
Diumenges i festius, d'11 a 15 h

JORNADA DE DEBAT

Dissabte 6 de març, a partir de les 11 h

Jornada de debat al voltant de l'exposició *Botànica política*, amb la participació dels artistes **Juan Luis Moraza** i **José Alejandro Restrepo** i l'historiador **Mauricio Nieto**. En la mateixa Sala Montcada de la Fundació “la Caixa”.

Entrada gratuïta